

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Алекперова Н.В., Сахнацька Н.М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

sakhnatskaya@ukr.net

Вступ. У сучасних умовах діяльності фармацевтичного ринку соціальна відповідальність бізнесу займає ключове місце у системі менеджменту успішного підприємства. Однак варто дослідити, наскільки важливо та реально дотримуватись принципів соціальної відповідальності фармацевтичного бізнесу у нестабільному макросередовищі. У 2020 році пандемія коронавірусу стала найгострішою проблемою не лише України, а й усього світу. Фармацевтичні компанії, попри фінансові втрати, брали активну участь у забезпеченні населення доступною і безпечною фармацевтичною допомогою та допомагали їй у інших аспектах життя суспільства. На сьогодні умови функціонування фармацевтичного бізнесу стали ще гіршими, адже військова агресія Російської Федерації проти України щодня завдає непоправних та жахливих наслідків для життя та здоров'я українців.

Метою нашої роботи є дослідження аспектів соціальної відповідальності фармацевтичного бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.

Матеріали та методи. У ході дослідження використано контент-аналіз літературних джерел і веб-сторінок фармацевтичних компаній, методи узагальнення й систематизації даних, логічний і структурний аналіз.

Основні результати. Попри небезпечну ситуацію, що склалась в Україні, вітчизняний фармацевтичний бізнес максимально докладає зусиль для перемоги нашої країни. Фармацевтичні виробники, дистриб'ютори та аптечні заклади допомагають всім, хто цього потребує, не зважаючи на постійні обстріли та ракетні загрози. Саме тому варто більш докладно розглянути питання соціальної відповідальності на прикладах.

В умовах коронавірусної пандемії фармацевтичні компанії всіляко підтримували українців у боротьбі з небезпечним вірусом. Наприклад, лідер вітчизняного фармацевтичного ринку, компанія «Фармак» разом із Всеукраїнською благодійною організацією «Благодійний фонд родини Жебрівських» виділили 10 млн грн на протидію поширенню коронавірусу. Зокрема, закупили необхідне обладнання й засоби індивідуального захисту, які разом із лікарськими препаратами направили до 100 медичних закладів у різних областях України. Щодо підтримки держави у військовий час, то Благодійний фонд Родини Жебрівських з грудня 2021 року надав допомогу Армії на понад

30 млн грн. Аби допомогти родинам, що постраждали від війни, компанія «Фармак» підтримала всеукраїнську ініціативу Seeds for Ukraine (насіння для України), яку було створено Міністерством закордонних справ та Київською школою економіки. Компанія передала набори з насінням для 1000 сімей Шосткинської громади, що у Сумській області, яка дуже постраждала від рук окупанта. Це понад 10 видів культур: насіння зелені, салату, огірків, бобових, динь, гарбузів та іншої городи, що звикли вирощувати українці.

Від початку пандемії COVID-19 Корпорація «Артеріум» створила спеціальний фонд для боротьби з COVID-19. Кошти у загальній сумі 12 мільйонів гривень компанія відправила на закупівлю засобів індивідуального захисту для медиків, спеціального обладнання для лабораторії МОЗ України та лікарень. Також Корпорація «Артеріум» передала майже 20 тисяч упаковок актуальних лікарських засобів, які використовуються для лікування небезпечної інфекції. З початком військових подій, персонал львівської компанії «Галичфарм», яка є складовою корпорації «Артеріум», створили волонтерську групу: працівники з Києва та Львова власними силами зібрали більше 750 тис. грн, дотепер власноруч формують та передають українським військовим з різних куточків України індивідуальні аптечки (число аптечок сягнуло більше 3 тис. штук). Львівські працівники-волонтери прихистили у своїх домівках колег з Києва. А на території «Галичфарм» облаштували місце для їх тимчасового відпочинку з усіма зручностями.

Один з найбільших вітчизняних фармацевтичних виробників компанія «Дарниця», крім забезпечення українців необхідними ліками, антисептиками та фінансовою допомогою, стала першою та єдиною в Україні фармацевтичною компанією із правом розробки та виробництва генеричної версії орального протиковідного препарату компанії Pfizer. Це стало вагомою подією для України, адже власна фармацевтика в умовах пандемії – стратегічне завдання для будь-якої держави. У воєнний період «Дарниця» власним коштом імпортувала в Україну стратегічний гемостатик Селох, що є дуже необхідним для армії: 10 тис. упаковок цього кровоспинного препарату безкоштовно передали до госпіталів, Сил територіальної оборони та ЗСУ. Враховуючи всі виклики ядерного тероризму країною-агресором, фармацевтична компанія «Дарниця» у найкоротші терміни випустила та зареєструвала новий препарат Калію Йодид-125-Дарниця. Загалом для захисту українців компанією «Дарниця» вироблено 6,71 млн доз лікарського засобу Калію Йодид-125-Дарниця, що дозволяє провести йодну профілактику у разі потреби для понад 6 млн осіб. З цієї партії «Дарниця» передала для Центру громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України 5,25 млн доз на суму 69 млн грн. На початку квітня компанія відкрила власний call-центр, щоб безкоштовно допомагати українцям у пошуку ліків будь-якого виробника по всіх відкритих аптеках, а у разі відсутності потрібного лікарського

засобу в аптечних мережах консультувати щодо можливої заміни за активною діючою речовиною. Також цього року фармацевтична компанія «Дарниця» заснувала «ДарВідзнаку» – всеукраїнську щорічну відзнаку найвідданіших своїй роботі фармацевтів-героїв, які під обстрілами працювали за першим столом, щоб допомогти українцям. Фінансова винагорода складала 30 000 грн кожному з переможців 5 номінацій премії, яких обирали шляхом всеукраїнського онлайн-голосування.

Активну позицію у аспектах соціальної відповідальності бізнесу проявляють і аптечні заклади України. Наприклад, мережа аптек «Подорожник», «БАМ», «Ощад Аптека» започаткувала благодійний проєкт «Ambulance для ЗСУ»: на сьогодні вже придбано 21 карету швидкої допомоги для ЗСУ. Національна аптечна мережа 9-1-1 в одній зі своїх харківських аптек облаштувала аптеку-бункер – своєрідний гуманітарний хаб, працівники якого збирають запити на ліки від людей, що мешкають у містах та селах, де тимчасово не працюють аптечні заклади. Аптека за власні кошти закуповує замовлені за волонтерськими списками препарати для того, щоб потім роздати їх людям. Аптечна мережа 9-1-1 опікується і тваринами – на сьогодні вже роздано понад 38 тон їжі для чотирилапих у Харкові та Харківській області. Також аптека 9-1-1 влаштувала тренінг з тактичної медицини і повністю взяла на себе усі витрати щодо його організації. Учасниками стали працівники «Аптеки 9-1-1», «Аптеки Доброго Дня» та «Бажаємо здоров'я», а також рятувальники служби надзвичайних ситуацій. Вже на третьому місяці повномасштабного вторгнення аптечна мережа 9-1-1 створила благодійний фонд «Фармух». Його мета — підтримати працівників аптечної галузі України у цей складний час. Щоб дізнатися про потреби українських фармацевтів, існує спеціальна анкета, яка розміщується на сторінці фонду у Facebook. Спочатку працівник аптеки, якому потрібна допомога, її заповнює, а потім з ним зв'язується представник фонду, щоб деталізувати запит.

Висновки. Результати дослідження показали, що вітчизняні фармацевтичні компанії активно дотримуються аспектів соціальної відповідальності бізнесу та приділяють достатньо велику увагу та фінансові ресурси задля підтримки українського суспільства в умовах коронавірусної пандемії та воєнного стану. Соціальна відповідальність фармацевтичного бізнесу проявляється безпосередньо у турботі про суспільство (спонсорство, благодійність), про навколишнє середовище (енергозбереження, піклування про тварин, обмеження використання природних ресурсів), про кадровий потенціал підприємства (організація корпоративних заходів, формування внутрішнього корпоративного духу компанії, забезпечення стабільної заробітної плати та робочих місць навіть у період надзвичайних ситуацій).